

С.М. Соколовська

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир,

soksvetlana@meta.ua

Науковий керівник – В.А. Ковальчук,

кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ЕЛЕМЕНТАРНА МАТЕМАТИКА»

Сучасне суспільство характеризується зростаючими вимогами до професіоналізму фахівців і потребує педагогів нового типу – освічених, конкурентоспроможних в професійному плані особистостей. Однією з умов цього виступає розвиток інтелектуальних умінь майбутніх учителів математики, які в свою чергу мають сприяти розвитку творчої особистості учня. Слід зазначити, що інтелектуальні вміння є обов'язковим складником загальнонавчальних умінь, носять міжпредметний характер і тому мають широке дидактичне значення. Навчальна діяльність передбачає формування інтелектуальних умінь, які є визначальним фактором її ефективності.

Спроби вирішення проблеми були зроблені сучасними дослідниками. Більшість науковців вважають, що в процесі навчальної діяльності здійснюється різносторонній розвиток особистості студента ВНЗ, у тому числі, і її мотиваційної сфери (М.І. Алексєєва, Г.О. Балл, В.І. Бондар, О.А. Дубасенюк, О.К. Дусавицький, І.А. Зязюн, Л.С. Славина та ін).

Провідне місце в процесі саморозвитку І.О. Кузнецова відводить усвідомленим мотивам, що спонукають до самостійної, продуктивної діяльності, яка в свою чергу призводить до власного вдосконалення. Під час навчання саморозвиток студентів здійснюється через самостійне аналізування засвоєного матеріалу і використання його при розв'язуванні практичних завдань, а також у процесі створення власних проєктів, реалізації своїх можливостей для досягнення успіху у діяльності [1, 192].

Треба зазначити, що наявність позитивної мотивації у майбутнього вчителя до виконання ним професійних обов'язків, сприяє його розвитку і саморозвитку в особистісному і професійному плані. Мається на увазі розвиток педагогічного мислення, умінь та навичок, необхідних особистісних якостей для майбутньої професії. Для формування позитивної мотивації професійного саморозвитку майбутнього вчителя математики нами було запропоновано ряд завдань при вивченні курсу «Елементарна математика». Розробка цілей навчання, що передбачена технологічною побудовою даної дисципліни, має такий вигляд (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Категорії навчальних цілей в емоційній сфері в процесі вивчення курсу "Елементарна математика"

Категорії цілей	Змістова інтерпретація навчальних цілей	Методи навчання
Сприйняття	Розвивати здатність студентів усвідомлювати значення педагогічної, математичної наук, сучасні інноваційні тенденції їх розвитку. Формувати здатність пізнавати себе та оточуючих у професійній діяльності.	Спостереження, аналіз, робота з літературою, самоаналіз.
Акцентація	Визначати своє ставлення до професії вчителя та до цінностей педагогічної діяльності. Виробляти власні погляди на сутність процесу професійного саморозвитку та можливостей його здійснення в межах фахової діяльності.	Консультація, анкетування, евристична бесіда.
Оцінювання	Усвідомлювати суспільну значущість професії вчителя та її вплив на зростаюче покоління. Визначати власну позицію щодо цінностей професійної педагогічної діяльності вчителя математики, власне ставлення до процесу саморозвитку майбутнього вчителя математики.	Аналіз, синтез, порівняння, тестування, аналіз розв'язаного завдання.
Організація	Формувати систему цінностей у майбутній власній педагогічній діяльності. Виробляти власну систему організації професійного саморозвитку, враховуючи поставлену мету. Розвивати здатність самостійно знаходити шляхи для вирішення проблем. Виробляти власний стиль викладання математичних дисциплін.	Творчі індивідуальні завдання, синтез, розробка власної системи саморозвитку.
Закріплення системи цінностей	Виробляти власну систему педагогічних цінностей, ставлення до різних підходів розвитку педагогічної науки, до інновацій в математичних науках. Формувати власний підхід до здійснення професійного саморозвитку та організацію саморозвитку учнів.	Тренінг, реферати, ділові ігри, розробка альтернативних проєктів.

Керуючись думкою А.К. Маркової, що переживання студентами власної причетності до педагогічної професії та можливості вибору педагогічних дій являє собою основу для формування мотивації в майбутніх учителів [2, 34]. Рівень інтелектуальних умінь залежить від мотивації професійного саморозвитку, що передбачає використання мотивів, які б: 1) спонукали студентів до застосування базових знань з фундаментальних дисциплін в їхній практичній діяльності; 2) сприяли осмисленню важливості отримання майбутнім вчителем професійних знань для подальшого професійного росту в педагогічній діяльності. В процесі цього у студентів формується переконання, що отримані знання допоможуть у майбутній професійній діяльності знаходити розв'язок складної ситуації; цілі; допоможуть досягти бажаного рівня професійного розвитку.

Особливу увагу слід приділити засвоєнню студентами методів аналізу, синтезу, самооцінки, які розвивають ці внутрішні мотиви. Тому в основу методики формування у майбутніх фахівців вказаної мотивації нами були покладені: зацікавленість змістом дисциплін; створення мотиваційно-проблемних ситуацій, а також ситуацій успіху; постановка у процесі навчання спеціальних навчально-пізнавальних проблемних завдань, які сприяють формуванню відповідних необхідних професійних якостей; самооцінка власних досягнень і недоліків при виконанні навчально-пошукової діяльності.

Для прикладу, на занятті з елементарної математики необхідно запропонувати студентам при розв'язуванні раціональних нерівностей виділяти такі моменти, де можлива помилка. Звісно, що при правильному розв'язуванні нерівності це зробити непросте. Але, аналізуючи власний хід думок та розв'язування нерівностей однокласниками дозволяє зорієнтувати майбутніх учителів на виявлення слабких місць у процесі засвоєння студентами навчального матеріалу.

На нашу думку, одним з методів стимулювання студентів до якісного навчання і подальшого професійного зростання є застосування рейтингової системи оцінки діяльності студентів при вивченні курсу "Елементарної математики" та факультативу "Професійний саморозвиток вчителя математики". Рейтингова система дозволяє оцінити активність студента, що полягає в самостійному розв'язуванні завдань різного рівня складності; виконання домашнього завдання, індивідуального проекту, різних видів тестів, контрольних та самостійних робіт. Пізнавальна активність виникає через цікавість, допитливість, що в ідеалі є підґрунтям пізнавальної потреби.

Узагальнюючи вищесказане, варто відзначити, що формування позитивної мотивації у майбутнього вчителя математики ефективно здійснюється в умовах квазіпрофесійної діяльності, тобто безпосереднього виконання студентами професійної діяльності в умовах вивчення елементарної математики.

Література

1. Кузнецова І.О. Проектування саморозвитку майбутнього вчителя-філолога Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб.наук.праць / за ред. Л.Л. Товажнянського. – Вип. 19. – Харків: НТУ "ХПІ", 2008. – 220 с.
2. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. – М., 1990. – 66 с.

Анотація. Соколовська С.М. Формування позитивної мотивації професійного саморозвитку майбутніх учителів математики при вивченні курсу «Елементарна математика».

В статті розглянуто проблему професійного саморозвитку майбутнього вчителя математики. Визначено категорії навчальних цілей в емоційній сфері в процесі вивчення курсу «Елементарна математика», направлені на формування професійного саморозвитку.

Ключові слова: професійний саморозвиток, позитивна мотивація професійного саморозвитку, навчальна діяльність.

Аннотация. Соколовская С.Н. Формирование положительной мотивации профессионального саморазвития будущих учителей математики при изучении курса «Элементарная математика».

В статье рассмотрена проблема профессионального саморазвития будущего учителя математики. Определены категории учебных целей в эмоциональной сфере в процессе изучения курса «Элементарная математика», направленные на формирование профессионального саморазвития.

Ключевые слова: профессиональное саморазвитие, положительная мотивация профессионального саморазвития, учебная деятельность.

Summary. Sokolovska S. Formation of positive reinforcement professional self-development of future teachers of mathematics course of "Basic Mathematics".

The paper considers the problem of professional self-development of future teachers of mathematics. The categories of educational goals in the process of emotional learning course "Basic Mathematics", aimed at the creation of a professional self-development.

Key words: professional self-development, positive motivation of professional self-development, learning activities.